

יא:

עין משפט
נר מצוה

לַבָּא אַב מַיִי פֿיט מַה־לַּבָּא
עבודת כוכבים ה' ט
[י] סמג לאוין מה טוש"ע
י"ד פ' קמט סעף פ' א:

רבינו חננאל

טריפה אסור עיקור שאין בה טרפה מותר. ואזוהו עיקור שאין בה טרפה המנשר פרטותיה מן הארכובה (ולמעלה) [ולמטה] תרגמה רב פפא בעגלה המושכת בקרון והוא יושב עליו שהיא כמו הסוס שהוא רוכב עליו:
יום תגלחת זקנו והנחת בלוריתו כולהו אסור אמר רב יהודה אמר שמואל עוד אחרת יש להם והיא יום אחר ל' בני כלי' תשלום ימי חגי האדם כרתיב ימי שנותניו בהם שבעים שנה והן ע' שנה גלות הראשונה מביאין אדם שלם ומרכיבין אותו על אדם חגר פ' מפני שהיה יעקב צולע על ירכו עושיין אותו כמו חינו כלומר עשו שהוא שלם כבש יעקב שהוא חינו ורוכב על צוארו ומלבישין האדם השלם בגדי של אדם הראשון ומניחין בראשו קרקעלו של ר' ישמעאל כפשוטו אותו עם עוד פניו הנעמיים מעל ראשו ותלו ליה מתקל ארבע זווי פניו ומוחפין השוקיים באינך פ' אבנים טובות ומכוריין ואומרים סך קירי פלסתר פלסתר בלשון יון זינך ופי' קירי אדון ופי' אחי הנה אחזה דמרא זייני כלי' זה החינוי הוא יעקב אחי אדונינו עשו הזיין שאמר אנכי עשו בכורן ולא היה הוא עשו וכו':
פיהם הכשילם באמרם דמריה זייפנא שמשמע הדברים דמרי הוא הזייפנא כיו דבריה פשוטין הן ואומרים מה הועיל יעקב שלקח הברכות במרמה הנה הברכות נתקיימו בנו ומסיימין ווי לדין כו' יקום דין פ' אוי לעשו כשיקום יעקב וכו' פשוטה היא:
הני מילי כלומר אלו ששינוי במשנתנו כגון קלנסר וטורנאל וכו'נא בהן חגי ימי אידיהן של רומאי. ימי אידיהן של פרסיים איזו הן ופשיט מוסרדי ומוקדקני תירסקי (מהורו) [מהורין] אלו ימי אידיהן של פרסיים ימי אידיהן דארמאי:
באלא איזו הן. פ' עובדי כוכבים שבשרות ופשיט מהרקי ואקניטא . כנוגי ועיקרי בארז אמר [רב חנן בר רב חסדא] משום דרב ה' בתי עבודת כוכבים הן קבועין הן לעולם תמיד כל השנה פלחי להן ואלו הן בית כל בכבל בית נבו בבורסין תרעא שבמפוג

תגלחת זקנו והעברת בלוריתו.

זקנו גבי העצרת בלוריתו והנחתו לפי שבשמיכה היו רגילין לגלח:
בַּתְּקַלָּה **זווא פּיוא**. וא"ת והא אמרינן צפ' המזקין (גיטין דף נה.) תרין ח'סתרי פיזא נחית לעלמא חד צרומי וחד ככל העולם כולו ואסתמירא אמרו צפרק צית כור (צ"צ דף קה. ע"ש) מאי אסתמירא פלגא דזוזא וא"כ איך יש מתקל זוזא צרומי ונראה לי דתרינ אסתרי לאו דוקא אלא ר"ל (י) מועטת כדלמרינן צהליש מקדש (קדושין דף מט:) עשרה קצין:
סך קירי **פֿלֿסְתֿר**. פ"ה שקורין יעקב קירי ולא נהירא שיקראו ליעקב אדון לכן פירש ר"ת זה יתכן שקורין קירי ולפי שהיה (י) (זקינו) היו נוהגין צו כבוד כלומר הצרכות שנתן ליעקב פלסתר הס ואף על גב שגם הוא אמר והיה כאשר תכיר (צרהשת ט) מכל מקום אינו נוטל עכשיו הצרכות:

עַמְלֻזָּא **שר עוזה**. פ"ה שוק של עזה והוא חוץ לעיר ומוכרין צו צשר לשון י' נשחטין צאיטלי ומינעוי ליה מי שרי לשאת ולתת עם צני עטלוזא ציוס איד של צני עוצדי כוכבים שצעיר אז לא מי שריא מתני' צקרוצ כ"כ אז לא ורשצ"ם פירש עטלוזא הוא שם עבודת כוכבים שמחוץ לעזה ועוצדין אותה צני המגדש שמחוץ לעזה יוס אי' צשנה ומינעיא (י) אס מותר לשאת ולתת עם צני עזה ציוס איד שחוצה לה וקשיא להר"ר אלחנן על הפירושים דאס העוצד כוכבים אינו חשוד כמו הכומר לא יחוש לדמי עבודת כוכבים ציד עוצד כוכבים צין שיהיה העוצד כוכבים משוק העבודת כוכבים וצין שאינו משוק העבודת כוכבים לכן פרי" דמייירי הלא צשוק שעושין לשם עבודת כוכבים ולא יוס איד הוא לזה יש לחוש לדמי עבודת כוכבים ציד עוצד כוכבים צמוכה ולפי זה א"צ לחלק מהם שחלקן רש"י צין העוצד כוכבים שחוצה לה צין מצני העיר כי אפילו הוא מצני העיר לא חיישינן לדמי עבודת כוכבים ציד עוצד כוכבים חוצה לה:

דלמא

מאי קבועין הן א"ל הכי אמר אבוח דאימך קבועין הן לעולם תדירא כולה שתא פלחי להו (י)אמר שמואל בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד ויום אידם גמי מי אסיר והא רב יהודה שרא ליה לרב (י)ברוגא לזבוגי חמרא ולרב גידל לזבוגי חיטין בחגתא דטייעי שאני חגתא דטייעי דלא קביעא:
מתני' **עיר שיש בה עבודת כוכבים חוצה לה מותר היה חוצה לה עבודת כוכבים תוכה** (א) לה מותר מהו לילך לשם צבומן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור ואם היה יכול להלך בה למקום אחר מותר:
גב' ה"ד חוצה לה אמר רשב"ל משום ר' חגינא כגון עטלוזא של עזה וא"ד בעא מיניה רשב"ל מר"ח עטלוזא של עזה מהו א"ל לא הלבת לצור מימין וראית ישראל ועובד כוכבים ששפתו

יושצין ופרנסתנו מהן ועוד משום יראה:
צחגא דטייעי. יוס לשנה מתקצצין כל סוחרי העיר לאכול ולשתות ולחוג לשם עבודת כוכבים פלונית וכאן קורין קונפדרי"א:
דלא קביעא. אין חוששין לה כל כך אס אין עושין לה בכל שנה:
במתני' **עיר שיש בה עבודת כוכבים**. שיוס איד יש לצני העיר היוס לעבודת כוכבים שצעיר:
חוצה לה מוסר. לשאת ולתת עם היושצין חוץ לעיר שאין נמשכין אחר אותה עבודת כוכבים שכן מנהג זה עובד את שלו וזה עובד את שלו ויוס איד של אלו אינו ציוס איד של אלו:
היה חוצה לה עבודת כוכבים. כלו' (י) עבודת כוכבים שהיוס עוצדין ליראה שלהם:
סוכה מוסר. שאין צני העיר עוצדין לאותה יראה:
מהו לילך לשם. לאותה העיר ציוס עבודת כוכבים שלהם לספר עם אחד מצני העיר:
צומן שהדריך מיוחדת לאותו מקום. שאין דרך יוצאה מאותה העיר לילך לעיר אחרת ודרך הכנושה מכאן לאותה העיר מיוחדת לאותה העיר לצדה אסור לילך שם מפני חשד שנראה כמהלך לעבודה:
ואס. דרך מסלול זה הולך גס לעיר אחרת:
מוסר. דהרואה אומר למקום אחר הולך:
גב' וסיכי דמי חוצה לה. כמה יאה רחוק אותו שוק שחוצה לה מן העיר ויהא מותר לשאת ולתת עם יושציו:
עטלוזא של עזה. עטלוזא שוק של צהמה כמו איטליז דתנן (צבורות דף גא.) שוחטין צאיטליז ונמכרין צאיטליז:
עזה. עיר של פלשמים והיה צה עבודת כוכבים והיה חוצה לה ישוד סמוך לעיר מאד:
עטלוזא של עזה. דסמוכה לעיר מאד מהו מי שרי מתני' כה"ג אז לא:
זור. עיר שישאל עוצדי עובדים דרין צה:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מגשר. משיר וחותך פרסות שני רגליה:
מן הארכובה ולמטה. אצל מן הארכובה ולמעלה טריפה חלמא מדאסור לטרפה צצהמה טהורה עסקינן וטהורה מאי כלי תשמיש איכא:
צעגלה המושכת צקרון. שיושד צו המלך דהיינו כלי תשמישו:
יוס סגלחם זקנו והנחם בלוריתו. יוס שמגלח זקנו וכן צו ציוס הנחת' בלוריתו. יוס שמגלח זקנו

שער (י) ומניח בלורית אפודלי"ץ מאחורי העורף לשם עבודת כוכבים:
והעצרת בלוריתו. לסוף שנה שמגלח אותה בלורית לצדה:
דסניא תרווייהו יוס סגלחם זקנו והנחם בלוריתו יוס סגלחם זקנו והעצרת בלוריתו. ותרת' מתני' מינהו ולאו גבי הדדי תניא להו:
עוד אחרת. עוד איד אחרת יש להם לרומיים שאינה שנויה צמשנה:
אדם שלם. כנגד עשו:
אדם חוגר. כנגד יעקב צולע על ירכיו. כלומר דעדין עשו שולט על יעקב:
של אדם הראשון. והן צגדי חמדות שהיו לעשו:
קרקיעלו של ר' ישמעאל. כהן גדול ומהרוגי מלכות היה וממוך יפיו נכנס צלצ צת קיסר והפשיט עור פניו וחנטה צאפרסמון שמהא מקויימת ולא ישתנה ועדיין מונח צגיגני רומי:
דפיוא. פו והוא אצן יקרה עד מאד ואינו מלוי צעולם:
סך קירי פלסתר חשון הקצין כוז [הוא]. נצואת יעקב שקרא לצניו לאחרית [הימים] שסופן ליגאל כוז הוא:
סך. חשבון:
קירי קצין. **אחוח דמרנא זייפנא**. אחיו של אדונינו עשו זייפן הוא יעקב שרימה לעשו וחשד ליעול צרכה להיות צביר לאחיו:
דחמי חמי. הרואה צשמחה זו עכשיו רואהו ומי שאינו רואה עכשיו לא יראה עוד דעד ע' שנה אינה נעשית:
מאי אהני לרמאח. ליעקב שרימה את עשו ולקח את צרכתו:
ווי לנין. לעשו:
דד יקוס דין. כשיקוס יעקב:
ה"ג וסנא דידן מ"ט לא קחשיב הא הני דאיסנהו צכל שסא קחשיב הא דליסא כל שסא לא קחשיב: הא דרומאי. הני ימי אידיהן דמתני' אין אסורין אלא לצני רומי:
מוטרידי וטורייסקי מוסרנקי ומוסרין. שמות ימי אידיהן קצעות שיש לכן צכל שנה:
ועשר צאדרי. צעשרה צאדרי:
קצועין. ולקמן מפרש קצועין כל השנה שכל ימות השנה עושין עוצדיהם יוס איד ומתקריבין זצחים ואסורים צמשא וצמתן לעולם:
סורעסא. שם עבודת כוכבים:
ומפג שם העיר:
יריד שצעין צני נדצכה שצעכו ואיס דאמרי נצצרה שצעכו ה"ג. ואית דאמרי איפכא הני תרי לישני:
ה"ג וסדרי כולה שסא. צגולה. אין אנו יכולים להעמיד (א) עצמנו מלישא וליתן עממהם צצנייהם אנו

אצל עיקור מטעף צו אסור לעשות כן צידם צצנהמה ואע"פ שהיא אסורה צנהאה [לקמן ג']. בגולה. אין העכו"ם אדוקין כל כך צצעכות כוכבים צלמרינן [וחלין ג']. עכו"ם שחז"ל לא עובדי עבודת כוכבים מינהו כ"י [לעיר ז'].

מוסף רש"י

מן הארכובה ולמטה. אצל עיקור מטעף צו אסור לעשות כן צידם צצנהמה ואע"פ שהיא אסורה צנהאה [לקמן ג']. בגולה. אין העכו"ם אדוקין כל כך צצעכות כוכבים צלמרינן [וחלין ג']. עכו"ם שחז"ל לא עובדי עבודת כוכבים מינהו כ"י [לעיר ז'].

רבינו חננאל (המשך)

צריפא שבאשקלון נשרא שבערביא. כי אחא רב דימו הוסיפו עליתן נדבכה שבבעו נתברא שבצין ככי ואיכא דתני להו איפכא:
אמר שמואל בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד וקימאי לן כותיהה ומקשי וכו' יום אידם אסור והא רב יהודה שרא לרב ברנא לזבוגי חמרא ולרב גידל שרא ליה לזבוגי חטי בחגתא דטייעי הנה ביום אידם עצמו התיר להם לישא וליתן עמהן למכור ולקנות ופוקרי שאני חגתא דטייעי דלא קביעא:
מתני' עיר שיש בה עבודת כוכבים חוצה לה מותר היתה עבודת כוכבים חוצה לה תוכה מותר:
[גב'] ופשיט ריש לקיש היכי דמי חוצה לה מותר היתה עבודת כוכבים חוצה לה תוכה מותר:
[גב'] ופשיט ריש לקיש היכי דמי חוצה לה מותר היתה עבודת כוכבים חוצה לה תוכה מותר:
[גב'] ופשיט ריש לקיש מר' יוחנן

מסורת הש"ס

(א) צ"ל אמר הוסיפו, (ב) [לעיל ז' א] (ג) [צריך כהנא וצרה"ש צחנן], (ד) צס"א: וכן יוס הנחת, (ה) צ"ל זקנים, (ו) [צבורות גא].

הגהות הב"ח

(א) במשנה תוכה מותר כ"ל ומינח לה נמחק:
(ב) רש"י ד"ה יוס תגלחת כ"י עבר זקנו ומנחת:
(ג) ד"ה צגולה וכו' להעמיד את עצמנו:
(ד) ד"ח היה חוצה וכו' כ"ל וסודות:
(ה) תוס' ד"ה מתקל וכו' אלא ר"ל דבר מועט צלמרינן:
(ו) ד"ה עטלוזא וכו' ומצינא ליה חס:

לעזי רש"י

אפודלי"ץ [אפודליי"ל]. צמה מכובת. קונפדרי"א [קונפירוריא ה']. (חגיגת ה)חברה.

מוסף רש"י

מן הארכובה ולמטה. אצל עיקור מטעף צו אסור לעשות כן צידם צצנהמה ואע"פ שהיא אסורה צנהאה [לקמן ג']. בגולה. אין העכו"ם אדוקין כל כך צצעכות כוכבים צלמרינן [וחלין ג']. עכו"ם שחז"ל לא עובדי עבודת כוכבים מינהו כ"י [לעיר ז'].

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פ"ו ה"ג], (ב) שבת סד : קמו: ביזא טו, (ג) ז"ל חמה, (ד) לפי גי' רש"א הדי"א וז"ל דהלכתא כרב מדפריך הכא והא אר"י ח"ר,

ⓘ

גליון הש"ס

גמ' איילבא דלא מתוהי. עיין ירושלמי פ"ט דנלאים על שניה ::

ⓘ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכא נמי וכו' להס בהמה מפני שדמים וכו' היום לעבודת כוכבי' ואסורין מדאורייתא כ"ל ותיבת והוא נמחק: (ב) ד"ה רבא וכו' ומיוסחפי: (ג) בא"ד ישראל על העובד כוכבים:

ⓘ

לעזי רש"י

שנשוא"ה. ערוקה.

ⓘ

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין. שלא יחסדוהו באיסור (שבת טז).

שפיתת קדירה כשמיניחין אותה אלל האור על גבי כירה קרי שפיתה

לשון שפות הסיר (יחזקאל כד): ולא חשו חכמים. אע"פ שסמוך איסור אלל היתר מאלד. הכא נמי אע"פ שבני העיר האסורין סמוכין לבני חוזה לה שאין להם עבודת כוכבים היום לא חשו: מאי לא חשו.

איכא למימר בשתי קדירות דליף הכא דכוותה: משום בשר נבילה.

ואע"ג דאיכא למיחש לאיסור דאוריית' לא חשו לאחזוקי איסור צקדירות מן הספיקא: **הכא נמי**. לא מחזקינן דמי עבודת כוכבים צדי עובדי כוכבים שצחוזה לה דנימא אסור למכור להם בהמה (א) שדמים הללו שהוא מקבל מהן מחמת בהמה זו דמי עבודת כוכבים הן שהבהמה היום לאורך בני תוכה היא ונקריבים היום לעבודת כוכבים והוא איסור דאורייתא מלא ידנב צידך מלומה וגו' (דברים ג) וכ"ש היכא דיעבינן דמשל חוזה לה הן דלספק איסורא דרבנן לא חיישינן דנימא דלמא האי גברא שייך בשר בני תוכה והוי היום יום אידו ועבר האי גברא אדרבנן דאסרי לישראל לשאת ולתת עמם ביום איד: **רבא אמר**. האי לא חשו לאו לבשר נבילה קאמר דליף מינה דכוותה דלא ניחוש לדמי עבודת כוכבים דהא לא דמי דהתם לית הגזה לעובד כוכבים דנישדי נבילה לקדישא (ב) דמיסתפי דאי חזי ליה ישראל תבע ליה דצינא אצל הכא מתכוין עובד כוכבים לעשות רגון חצירו אלא ה"ק לא חשו להם חכמים משום שיסולי עובדי כוכבים דלמא סמיך ישראל (ג) לעובד כוכבים לבשליה וקאסלי בשולי עובדי כוכבים דרבנן: **וה"ג**. היכא דפשיטא דדמים הללו מתוך תיבתו לקסם וליכא למיחש לאיסורא דאורייתא לא חשו חכמים לספק איסורא דרבנן: **משום יום אידס**. למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בשר בני תוכה ושקיל וטרי האי ישראל צדיקה ביום אידו: **רבה בר עולא אמר**. ביום אידס של בני עזה לא שרא ר"ח לשאת ולתת עם בני עטלחא ולא דמי לשתי קדירות דהתם ליכא למיחש משום שיסולי עובדי כוכבים מני (ד) אחי ישראל חדא זימנא בגחלים אצל הכא איכא למיחש דלמא האי עובד כוכבים שייך בשר בני תוכה הואיל וסמוכה לה ומתני' דתנתי דחולה לה מותר לאו בסמוכה כולי האי קאמר ור"ח לפני

אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נתזה צינורא מתוך קדירת עובד כוכבים לתוך קדירת ישראל הואיל ואיסור קל הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח בטיל צרובא ה"נ לא חשו לאיסור חוזה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: כל היכא דתני שיש צה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם: **אסור ליכנס לתוכה**. משום חשד דאמרי איהו נמי אזיל למפלה: **ישב לו קוץ**. נתחבז לו קוץ דרגלו: **ואס אינו נראה**. מפרש לקמן: **פרזופות המקלחין מים**. פרזופות אדם חלולין ונכנס סילון מים לאחוריהם לתוכן ויואלין דרך פיהם: **בנדיים**. דרך יושיני כרכים להתנהג בגדולה להכי נקט כרכים: **ע"ג סילון**. צינור מחובר צברקע: **מפני סנה**. שלא יבלע עלוקה שנשוא"ה בלע"ז: **אילימא דלא מיסתוי**. שאין אדם רואהו: **כל מקום שאסרו חכמים**. דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו בדבר עבירה: **אפילו בחדרי חדרים אסור**. צמקוס שאין אדם רואה אסוריו: **ואס אינו נראה כמשפתה**. שפונה אחריו או צידו לצד עבודת כוכבים: **למיזל קמי**. עד שיעבור מכנגד עבודת כוכבים: **אצל מעיין דאיכא סנה דאי לא שסי מיית**. בלמא:

פרזופות

אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נתזה צינורא מתוך קדירת עובד כוכבים לתוך קדירת ישראל הואיל ואיסור קל הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח בטיל צרובא ה"נ לא חשו לאיסור חוזה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: כל היכא דתני שיש צה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם: **אסור ליכנס לתוכה**. משום חשד דאמרי איהו נמי אזיל למפלה: **ישב לו קוץ**. נתחבז לו קוץ דרגלו: **ואס אינו נראה**. מפרש לקמן: **פרזופות המקלחין מים**. פרזופות אדם חלולין ונכנס סילון מים לאחוריהם לתוכן ויואלין דרך פיהם: **בנדיים**. דרך יושיני כרכים להתנהג בגדולה להכי נקט כרכים: **ע"ג סילון**. צינור מחובר צברקע: **מפני סנה**. שלא יבלע עלוקה שנשוא"ה בלע"ז: **אילימא דלא מיסתוי**. שאין אדם רואהו: **כל מקום שאסרו חכמים**. דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו בדבר עבירה: **אפילו בחדרי חדרים אסור**. צמקוס שאין אדם רואה אסוריו: **ואס אינו נראה כמשפתה**. שפונה אחריו או צידו לצד עבודת כוכבים: **למיזל קמי**. עד שיעבור מכנגד עבודת כוכבים: **אצל מעיין דאיכא סנה דאי לא שסי מיית**. בלמא:

פרזופות

(שס) דפסקין באימר חמרא זצין גלימא זצין וה"ג נאמר הכי ויהא שהוא קבוע לקנות תשמישי עבודת כוכבים וארכיה הלבך לבני תוכה אסור דאיכא למיחש לדמי דעבודת כוכבים אצל התם מיירי ציריד שאינו קבוע לכך ולפיכך יש לתלות באימר גלימא זצין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכת חיישינן ואפילו בחוזה לה אצל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידס אינעמי ליה: **ב"ב** מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פ"ב נסים גאון דאין הלכה כרב מדמתן פרק שני דחולין (ד) ובסוף לא יעשה כן שלא יקנה המינים ועוד מתן בשבת (דף קטו): שותחן בזהמה אצל לא כנגד העס אלמא לא אסרו בחצר אע"ג בדשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפני מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מלמתי נראה לר"י (י) דהלכתא כרב דכפרישית בשבת פ' כמה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר): **והאמ"ר רב יהודה אמר רב וכו'**. ואף על גב דפליגי ביה תנאי צפרק כמה אשה (שבת דף סד:) מ"מ לא צעי למרן דפליגא הך ברייתא על רב יהודה:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יב.

דלמא מחדר ישראל אפיה. וא"ת מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריא ציולא ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמא יוצא ונכנס היינו היכא דנתפס כנגב אס מלאו ישראל ותבע ליה לדינא אצל הכא יכול לתמוצ הכף של נבלה צקדירה ויאמר להגיס את תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא מרתת מיניה ולרבא איכא למימר דשרי יוצא ונכנס אפי' באכסנאי ומשום הכי לא מייתי רליה מבשר נבלה לדמי עבודת כוכבים ציד עובד כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת דלמא חזי ליה ותבע ליה דצינא: **ושדי עובד כוכבים נבילה בקריד'**. פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אצל בנחס כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק ורליה מדלקמן צפרק שני (דף לד:) גבי

פירש ר"י שדי בשר כחושה שלו ושקיל בשר שמינה כדי להרויח אצל בנחס כדי להכשיל את ישראל לא חיישינן אפילו הולך למרחוק ורליה מדלקמן צפרק שני (דף לד:) גבי

היא ארצא דמורייתא דלא חייש למערוצת חמרא כיון דקיסמא דמורייתא בלומא פי' בוזא וקיסמא דחמרא בארבעה לומי פירוש בארבע זוזי ומהאי טעמא צצקינן בכל יום קדירות שלנו לשפחותינו עובדות כוכבים ולא חיישינן דלמא הטילה איסור במוכו: **דבורותה ה"נ לא חשו חכמים דרמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים**. פירש הקונטרס דנימא דמים הללו שהוא לוקח מהן בשר זו של בני תוכה הן וכבר היו נקריצים לעבודת כוכבים ואסורין מדאורייתא דכתיב לא ידנב צידך מלומה משמע דלאצי נמי אס דמי ידעינן בודאי שהס של עבודת כוכבים אסורין ושאינ הכא משום דלא חשו ולרבא אפי' למיחש חיישינן ואסור וקשיא דלקמן צפ"צ (דף סד. ושם ד"ה מסתבא) קאמר הדר יתבי וקמיציעא להו דמי עבודת כוכבים ציד עובד כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב נתחן דמותרין ומייתי רליה ממתינין עובד כוכבים שהיה נושה בו ישראל מנה ומכר עבודת כוכבים והציא לו המעות מותרים ושמא משום הך קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים שנקריצים היו לעבודת כוכבים ולא דמי להאיא דפ"צ דר"ל חליפי עבודת כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינס אסורים אלא כשהחליפם ישראל אצל כשהחליפם עובד כוכבים מותרין מיהו קשיא דאפי' הוו נקריצין לעבודת

כוכבים אינס אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרין לקמן פרק רבי שמעאל (דף נה.) ורק מקל לפניה חייב משום דדרכה בכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש פירושים אחרים שהגי' רש"י דאצי לא ס"ל הך מתני' דלקמן פרק בתרא (דף סד.) ודוחק הוא לומר דאצי ורבא ורבה צר עולא לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"צ אהאיא דפרק אין מעמידין (לקמן דף ג.) גבי והלכין למרסות ת"י ישראל ההולך ליריד של עובדי כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד צין צהליכה צין בחררה מעותיו מותרין דאמרין אימור חמרא זצין גלימא זצין משמע הא עבודת כוכבים זצין אסור אלמא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי' ר"ת דהאיא דפ"צ (לקמן סד.) דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דאמר דעבודת כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרס כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה ישראל אצל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אצל הכא וצפרק אין מעמידין (לקמן דף ג.) מיירי שהעובד כוכבים מקנה הדמים ללורך עבודת כוכבים אחרת ולכך אסורין הדמים וא"ת דאצי קאמר הכא דלא חשו לבני חוזה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לבני תוכה אסור משום דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעמידין אסור מותר אף לידועים שהס בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ציריד שאינו קבוע לכך ולפיכך יש לתלות באימר גלימא זצין ורבא פליג ואמר אי הוה לן למיחש לדמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכת חיישינן ואפילו בחוזה לה אצל רבא סבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יום אידס אינעמי ליה: **ב"ב** מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין וכו'. פ"ב נסים גאון דאין הלכה כרב מדמתן פרק שני דחולין (ד) ובסוף לא יעשה כן שלא יקנה המינים ועוד מתן בשבת (דף קטו): שותחן בזהמה אצל לא כנגד העס אלמא לא אסרו בחצר אע"ג בדשוק אסור מפני מראית העין כך קבלתי בשבת מפני מורי החסיד ובתוספות רבינו יהודה מלמתי נראה לר"י (י) דהלכתא כרב דכפרישית בשבת פ' כמה אשה (דף סה. ושם ד"ה אמר): **והאמ"ר רב יהודה אמר רב וכו'**. ואף על גב דפליגי ביה תנאי צפרק כמה אשה (שבת דף סד:) מ"מ לא צעי למרן דפליגא הך ברייתא על רב יהודה:

פרזופות

ב א ב מיי פ"ג מהל' עבודת כוכבים הלכה ז סמג גליון ט טוש"ע י"ד סימן קנ סעף ב: **בא** ג מיי" שם הלכה ח טור ש"ע שם פ"ג: **בב** ד מיי פ"א מהל' רובא ושמינת נפש הלכה ו סמג עשין עט טוש"ע י"ד סימן קטו סעף ה בהג"ה וטוש"ע ח"מ סימן סכו סעף ט: **בג** ה מיי פכ"ב מהל' שבת הלכה כ סמג גליון סה טור וש"ע ח"מ סימן שא סעף מה: **בד** ו מיי פ"ג מהלכות עבודת כוכבים הל' ז סמג גליון יט טור וש"ע י"ד פ"י קנ פ"ג: **בה** ז מיי" שם הלכה ח בהג"ה:

ⓘ

רבינו הגנאל

עטלחה של עזה מה היא כל' עזה מותרת או אסורה אמר ליה לא הלכת לצור מימין ורואית ישראל ועובר כוכבים ששפתו שתי קדירות ע"ג כירה אחת ואמרו חכמים כי קדירת ישראל מותרת ולא חששו לה כלום. מאי לא חשו לה משום בשר נבילה ולא אמרי' דלמא אהדר אפיה ישראל ושדא ליה עובד כוכבים בשר נבילה בקדירה דכוותה הכא נמי לא חשו לה חכמים בדמים הנמצאים ביד בני עזה משום דמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים לא חשוי כשם שכל אחד ואחד מבשל קדירתו כך כל אחד מקום שיש בו עבודת כוכבים הוא יום אידו: רבה בר עולא אמר לא חשו להם חכמים משום צינורא פי' שמא ניתזה צינורא מפני העובר כוכבים ותפלה בקדירה של ישראל דכוותה הכא נמי לא חשו להן חכמים משום לפני אידיהן הואיל ואין העבודת כוכבים עצמה בתוך עזה אבל ביום אידס עצמו אסורה אפילו עזה: **פ"ס'** מהו לילך לשם פי' שלא לשם משא ומתן אלא (לע"ז) (לעבורן) מתוכו למקום אחר בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור. אבל אם מן הדרך ההוא הוא הולך גם למקום אחר מותר בו. ת"ר ישב לו קוץ בפני עבודת כוכבים לא ישחה ויטלנו מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר וכן אם נתפזרו לו מעות בפני עבודת כוכבים לא ישוח ויטלם מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים ואם אינו נראה כמשתחוה מותר. מעיין המושך מים בפני עבודת כוכבים לא ישחה וישתה מפני שנראה כמשתחוה לעבודת כוכבים וכן פרזופות המקלחין מים בכרכין לא יעזי פיו על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים. וצריכין דאי נתא קרץ וכו' ופשוטה

עין משפט
נר מצוה

בז א ב מיי פירא מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה ו סמג עשין עט טוש"ע ח"מ סימן מב סקיף ט:

בז ג מיי פ"ב מהלכות שבת הלכה ו וסמג לאוין מה טוש"ע א"ח

סימן שכת סקיף ו:

בז ד מיי פירא מהל' רוצח הלכה ו טור וש"ע ח"מ סימן מב סקיף ט וטוש"ע י"ד סי' קנז סקיף ה בהג"ה:

בבז ה מיי פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל' יב סמג לאוין מז טוש"ע י"ד סימן קמט סקיף ג:

‏‏

לעזי רש"י

איגרא. א. חומץ.

‏‏

רבינו חננאל

היא. כיוצא בו לא יניח פיו על גבי הסילון המושך מן הנהרות ולא מן הבורות וישתה מפני סכנת עירקא (א) פ"י שלא יכלע עלוקה של מים שהיא סכנה דאמר ר' חנינא הובלע נימא של מים מותר לחמם לו חמין בשבת ומעשה באחד שבלע נימא של מים התיר לו ר' נחמיה לחמם לו חמין בשבת ואדהכי והכי כלומר עד שיחמם לו חמין יגמע חלא שמועיל לו. אמר רב אידי בר אבין מאן דבלע זיבורא לא חיי מיהו נישקויה רביעתא דחלא שמגז. פ"י חזק אפשר דחיי עד דמפקיד על ביתו: ת"ר לא ישתה אדם מים לא מן הנהרות ולא מן האגמים כלילה ואם שתה דמו בראשו מפני הסכנה מאי סכנה שברירי: **בתנ"י** עיר שיש בה עבודת כוכבים והיו בה חנויות מעטורות כ"י מעשה היה בבית שאן ואמרו חכמים המעטורות אסורות ושאין מעטורות

(א) ע"י בערך ערך עירקא א'.

יב:

פרצופות פ"ה לע"ג דמנשק לעבודת כוכבים אינו חמור כמשתחוה מ"מ כיון דאיכא נמי איסורא דאורייתא במנשק שמעינן לה מהא דלעיל דאסור: **הבולע** נימא מותר להחם לו חמין. ואע"ג דבבכורות פ' (ב) אלו מומין (דף מד):

משמע שגם אחר שסתה העלוקה הוא יכול לחיות הרבה מ"מ מחללין עליו את השבת כיון שיש בה סכנה מידי דהוה אמכּה שעל גב היד וגב הרגל (לקמן דף כח.) דחשבינן כמכּה של חלל לחלל את השבת אף על גב שפעמים מתרפא מאליו. בערוך גרס ערקא (ב) פ"י תולעת קטנה ומנזיה במי וכשנופלת על הצפר נתלית בו ומונללת הדם וכל זמן שמונללת היא נתמללת מן הליחה שמונללת ומתנפחת עד שיהא כמו חבית קטנה וכשארס בולע בתוך המים מונללת ליחה שצמעיyo ומתגדלת צמעיyo (א) ונמנא כריסו כצא וס"א עלקא כרוס זלות (תהלים יב) מתרגמינן כעלקא דמונללת דמהון דצני אינשי (ח):

לא ישתה אדם. פרש"י דל"ג מן הנהרות ולא מן האגמים דה"ה מן הכלים ופי' כן נקרקיש אנכתמא ור"י פירש אצרי כן נקרקיש אנכתמא ור"י פירש צהך דשצרידי מן הנהרות ומן האגמים כלילה ול"ג נקרקיש אנכתמא ולא גרסינן נמי אי איכא אינשי אצרינא צהדיה לימא ליה פלניא וכו' אבל יש שס צרייתא אצרת לעיל מהך דגריס כלילי רביעיית וכלילי שבתות וגריס נקרקיש אנכתמא: **עיר שיש בה עבודת כוכבים.** פ"ה רגילות הוא להיות לכן שוק ויריד ציוס אידם ושאינם מעטורות היינו טעמא דמותרות משום דלא מטיא מינייהו הנאה לעבודת כוכבים ואי משום נושא ונותן ציוס אידם ה"מ לזבוי אי משום תקרובת אי משום דדרך לוקח להיות שמח ואילז ומודי אבל למוזנ מינייהו שרי דסתם מוכר עבז הוא הכא

משמע שחור בו רש"י ממה שהיה מפרש לעיל (דף ג.) דלשאת ולתם היינו מקח וממכר ומיהו קשיא אי ציוס אידו מיירי שיהיה השוק ציוס איד היאך לוקחין מהס הא אמרינן לעיל (דף ו:) דאין לוקחין מהס דבר שאינו מתקיים ואילו בגמרא דהכא (דף יג:) אמרינן דבר ירמיה זצן חד פיתא ועלה דההוא עובדא אמרינן צירושלמי א"ל חד לחצריה ואת לא לקחת גלוסקין מימין לךך פירש רצינו מאיר דהכא מיירי ציריד שעשוי להניח בו מכס ושלא ציוס אידם מיירי ולכן

בשאינם מעטורות אין כאן איסור: **אלא** בוורד והדרם דקמתהני מריחא. הקשה ר"ת מ"ש מצת תיהא דאמרינן לקמן פ"ב (דף סו:) דשרי משום דריחא לאו מילתא היא ותירך דשאיני וורד והדם דעיקרייהו לריחא קיימי והיו כמו קטורת דאף לאחר שנגשית מנזותו נהי שאין מועלין בו איסורא מיהא איכא ואפילו לא הוי עיקרייהו לריחא שמא יש לאסור דהא דאמרינן (פסחים דף כד:) כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא כדרך הנחתן מכל מקום איסורא מיהא איכא * ושמא בעבודת כוכבים אפילו ללקות נמי לקי מידי דהוה אכלאי הכרם ללוקין עליהם אף שלא כדרך הנחתן משום דלא כתיבא צהו אכילה וצעבודת כוכבים נמי *לא כתיב צה אכילה צבורייטא אלא בדצרי קבלה (תהלים קו) ויאכלו מזבחי מתים ואע"ג דכתיב (דברים לג) אשר חלב וצחימו יאכלו מכל מקום לא הוזכר אכילה אכל איסור רק בדצרי קבלה דאיתקש זבח למת ויאכלו מזבחי מתים כדאיתא פרק אין מעמידין (לקמן דף טו:) ואפילו אם תמנא לומר דמלקות ליכא איסורא מיהא איכא אבל צת תיהא אע"ג דציין נסך מיירי דכעין איסור עבודת כוכבים החמירו בו התם ליכא הנאה כי אדרבה חזק היין נכנס בחוטמו ומזיקו וטעם האוסר לאו משום הנאת הריח אלא משום דחשיב ליה כשתייה שהריח נכנס בגופו והוא חזק ביותר ואפילו את"ל דשתייה גסה מותרת באיסור הנאה הכא כיון דאם היה שותה היין עצמו לא היתה לו שתייה גסה יש לאסור הריח הדומה לממש אע"פ שאינו נהנה ונע' מוס' לקמן סו: ד"ה אצין]: **אבל מעוטורות בפירות מותרות.** ולרבי יוחנן שאין מעטורות מיהא מותרות וא"ת לקמן פרק אין מעמידין (דף לג.) דתני ישראל ההולך ליריד דמעות הנמצאים צידו בחורה אסורין דאימר עבודת כוכבים ציין ומסיק דאי גלימא וציין הכא הוה מוציין ליה כלומר ולא היה הולך שס באיסור משמע שאינו יכול לינך לשם כי אם באיסור ואמאי הוה לן א' (למימני) צההיא דחנויות שאין מעטורות לדבר איסור ויש לומר דהתם מיירי בשכל חנויות העיר מעטורות לדבר איסור לרשז"ל צוורד והדם ולרבי יוחנן מיהא בפירות אי נמי הך צרייתא דלקמן מיירי ציריד שלוקחין מכס מכל מי שאינו רוזה להניח עטרה ואמאי כרבי נתן דבסמוך דאסר צין נהנה צין מהנה ואם תאמר לקמן בצרייתא (דף יג.) אמאי לא תלי דוצן מצעה"ב שאינו קצוע דשרי לכוילי עלמא למוזנ מינייה כל דבר אף פיתא וסנדל דממשעת לקמן בשמעתיין ויש לומר דהתם בצרייתא מיירי צישראל תגר דלעולם שקלי מיכסא או מן הלוקח או מן המוכר:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

פרלופוס ל"ג הא תנא מעיין דאיכא סכנת למא וקא אסר: **משום דצעי למיתני כיונא** צו לא יניח פיו על גבי סילון. דגבי מעיין תנא שמייה ולא תנא הנחת פה הלכך לא שיך למיתני כיונא צו גציה אצל צפרלופות תנא הנחת פה ושיך למיתני גציהו כיונא צו דאסור

נמי הנחת פה דאילו לשחות ולשחות צידו ליכא סכנתא דצדיק להו צדיה: **צידו אחת.** ממחר חורק צפיו ואינו בודק אצל צשמי ידיו יכול לעכצו צידו ויעיין: **נימא.** היא עלוקה: **להסם** לו. מים חמים לשחות בשבת דסכנת נפשות היא כדקמני צצרייתא דמו צראשו: **אדסי וסי.** בתוך זמן שמחממין לו המים שקוהו חומץ שלא יתמר למות: **זיבורא.** לירעה: **חלא שמגז.** חומץ חזק איגר"א בלע"ז: **צצריי.** שד הממונה על מכת סנוירים. לא גרס הכא לא מן הנהרות ומן האגמים דה"ה נמי מן הכלים: **ויסרייה.** יקלצו משנתו ולימא ליה צחינא מיא: **נקרקש צנכתמא.** יקשקש צכיסוי החצצא על החצצ דלידמי כגצרא צהדיה: **איודער משצריי צצריי צירי רירי ירי רי צכסי חוירי.** לחש הוא ומתמעט והולך משס השד כאשר הוא שומע מיעוט מיצות אות אחר אות עד רי וכן הוא הלחש להצרייו משס. סנוירים תרגומו **צצריי** (צראשית יט): **בתנ"י** **עיר שיש בה עבודת כוכבים.** ודרך העובדי כוכבים להיות להם יום שוק ויריד ציוס אידם: **והיו צה חנויות מעוטרות.** וסימן הוא להם שאותן חנויות של עבודת כוכבים הם ליטול מהם מכס: **מעטורות אסורות.** מפרש בגמ': **שאין מעוטורות מותרות.** דבאותן שאין מעטורות לא שקלי מינייהו מכסא לעבודת כוכבים ולא מטיא לעבודת כוכבים הנאה מינייהו. ואי משום דנושא ונותן ציוס אידם ה"מ לזבוי להו דלמא מוצן ליה צהמה ואילז ומקרידי לה לעבודת כוכבים אי נמי דרך לוקח להיות שמח ואילז

ומודי אבל למוזנ מינייהו דבר המתקיים שרי דסתם מוכר עבז הוא: **גב' צוורד והדם.** של תקרובת עבודת כוכבים והוא סימן להם שחנויות הללו של עבודת כוכבים הן: **דקא משהני מריחא.** וורד והדם דרך לשטתן לפני עבודת כוכבים ואסורין משום תקרובת עבודת כוכבים: **אצל צפירות.** מותרין ליקח מהן ואף על גב דמטיא הנאה לעבודת כוכבים בהנך וציני לית לן צה דמפרש [וג.] (א) צמהנה מותר:

מהנה

דשרי (דף סו:) פ"ב דהקשה ר"ת מ"ש מצת תיהא דאמרינן לקמן פ"ב (דף סו:) דשרי משום דריחא לאו מילתא היא ותירך דשאיני וורד והדם דעיקרייהו לריחא קיימי והיו כמו קטורת דאף לאחר שנגשית מנזותו נהי שאין מועלין בו איסורא מיהא איכא ואפילו לא הוי עיקרייהו לריחא שמא יש לאסור דהא דאמרינן (פסחים דף כד:) כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא כדרך הנחתן מכל מקום איסורא מיהא איכא * ושמא בעבודת כוכבים אפילו ללקות נמי לקי מידי דהוה אכלאי הכרם ללוקין עליהם אף שלא כדרך הנחתן משום דלא כתיבא צהו אכילה וצעבודת כוכבים נמי *לא כתיב צה אכילה צבורייטא אלא בדצרי קבלה (תהלים קו) ויאכלו מזבחי מתים ואע"ג דכתיב (דברים לג) אשר חלב וצחימו יאכלו מכל מקום לא הוזכר אכילה אכל איסור רק בדצרי קבלה דאיתקש זבח למת ויאכלו מזבחי מתים כדאיתא פרק אין מעמידין (לקמן דף טו:) ואפילו אם תמנא לומר דמלקות ליכא איסורא מיהא איכא אבל צת תיהא אע"ג דציין נסך מיירי דכעין איסור עבודת כוכבים החמירו בו התם ליכא הנאה כי אדרבה חזק היין נכנס בחוטמו ומזיקו וטעם האוסר לאו משום הנאת הריח אלא משום דחשיב ליה כשתייה שהריח נכנס בגופו והוא חזק ביותר ואפילו את"ל דשתייה גסה מותרת באיסור הנאה הכא כיון דאם היה שותה היין עצמו לא היתה לו שתייה גסה יש לאסור הריח הדומה לממש אע"פ שאינו נהנה ונע' מוס' לקמן סו: ד"ה אצין]: **אבל מעוטורות בפירות מותרות.** ולרבי יוחנן שאין מעטורות מיהא מותרות וא"ת לקמן פרק אין מעמידין (דף לג.) דתני ישראל ההולך ליריד דמעות הנמצאים צידו בחורה אסורין דאימר עבודת כוכבים ציין ומסיק דאי גלימא וציין הכא הוה מוציין ליה כלומר ולא היה הולך שס באיסור משמע שאינו יכול לינך לשם כי אם באיסור ואמאי הוה לן א' (למימני) צההיא דחנויות שאין מעטורות לדבר איסור ויש לומר דהתם מיירי בשכל חנויות העיר מעטורות לדבר איסור לרשז"ל צוורד והדם ולרבי יוחנן מיהא בפירות אי נמי הך צרייתא דלקמן מיירי ציריד שלוקחין מכס מכל מי שאינו רוזה להניח עטרה ואמאי כרבי נתן דבסמוך דאסר צין נהנה צין מהנה ואם תאמר לקמן בצרייתא (דף יג.) אמאי לא תלי דוצן מצעה"ב שאינו קצוע דשרי לכוילי עלמא למוזנ מינייה כל דבר אף פיתא וסנדל דממשעת לקמן בשמעתיין ויש לומר דהתם בצרייתא מיירי צישראל תגר דלעולם שקלי מיכסא או מן הלוקח או מן המוכר:

אצל

מסורת הש"ס

(א) [צראש"ה הני מנינא], (ב) [גיטין ע.] (ג) פסחים קיב. ע"ש, (ד) [נזיל למתילן],

‏‏

תורה אור השלם

1. ולא ידבק בידך מאומה מן החרץ למען ישוב יי מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך וידברך באשר נשבע לאבותיך: דברים יג יח

‏‏

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא וכו' ושטא בעבודת כוכבים אצילו ללקות עיין לקמן דף מג ע"ב מוס' ד"ה אמרו לו דף מח ע"ב מוס' ד"ה לא: **בא"ד** לא כתיב בה אכילה באורייתא. לא וסימי להבין דהניח את הס האיסור נכתב בחורה ולשון אכילה לא מוכר רק דצרי קבלה אצל האמת הא דלאורייתא לא כתיב האיסור כלל רק בקרא דצרי קבלה ויאכלו וצמי ממים וצהואו קרא הא כתיב אכילה א"כ לא מוכר שום איסור רק בלשון אכילה וצ"ע. גם קשה אמאי לא אמר בפשטות כיון דאיתקש לצמי ממים לגמרי איתקש וצמת אף שלא כתיבו אסור דצמת לא כתיב אכילה ואי דלא איתקש רק למה דמכר בפסוק הא נלד זה גם דרך הנלחו לא הוי דלאורייתא דהא בקרא לא מוכר האיתקש רק לענין אכילה ועיין מוס' צ"ק דף עא ע"ב:

‏‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אצל וכו' דמהנה מותר: (ב) תוס' ד"ה בצולע וכו' פרק מומקין אלו משמע: (א) בא"ד ערקא ופי' תולעת ארובה ומזיה צמים וכו' ומונללת את הדם וכו' עד שתהא כמו פתית: (ו) בא"ד ונמנא כריסו צבה. ג"כ דמדמשקין עלה צפרק מומין אלו בגמרא כריסו צבה ומישיק לי משום סכנת עולא אהא קיימא דתניא מעשה בלחד שציקש להשחין מים ולא השחין ונמנללת כריסו צבה ומקשין עלה מפני מה אמרו שזה שצריסו צבה מפני שלא השחין שמא ערקא בלע וצבתה צטט ופרכין שהיה שחן של אותו האדם שותת והבולע ערקא כל לתולותית שצמעייו מונללת הערקא מכאן ידעינן שמפני שציקש להשחין ולא השחין מנללת כריסו צבה: (ס) בא"ד דניי אינשי עב"ל הס"ד:

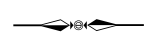
‏‏

מוסף רש"י

דחלא שמגז. חומץ חזק (גיטין ו.) דמפקיד אבייתיה. לזוזה על נכסיו (טו.) בבכסי חוירי. ממונה על כסות של חרס (רשב"ם פסחים ק"ב.)

מסורת הש"ס

א) (לעיל יא.ג.) ב) (ומ"ק יא. עירובין מז.א) ג) [שמחות פי"ד הכ"ה ע"ש, ד) יומא סו. שקלים פי"ח ה"ד בסורות נה., ה) (ג"ל א"כ. להס סמריס.) ו) (ומשיל רש"ש.) ז) (וע"פ מוס' שבת פכ. ד"ה אסור לבטוח.) ח) [פרשת אמור סימן קנא, ט) (ג"ל בהמה.)

תורה אור השלם

1. וְאָמַר יי' אֵל יִהְיֶהשֶׁ אֵל תִּירָא וּמַפְיִיחַ כִּי מִיָּד בָּשֶׁת הָיְתָא אַבְיָן נִתְּן אֵת בְּלִים חֻלְלִים לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַסִּיּוּתִים תַּעֲקֹר וְאֵת מִרְבַּחְתֵּיהֶם תִּשְׁקֹר בְּאֵשׁ:

יהושע ע"י י

גליון הש"ס

הוּס' ד"ה אבא ובי' וּמֵאִי פִּירָבֵא. לֹא יִדְעִי מֵאִי קוּשִׁי הָא ר' לֵא דְלִמַּר הֵיזִי מִהֵנָּה מוֹתֵר אֲבָל כִּי אֲמַר מִהֵנָּה לְבִישׁ וְהֵי קוּי'ל אִיכ' מֵאִי דוֹמָא לומַר דְּפִרְסִית הַש"ס הָא לְפִי הַהֲלָסָה:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מהה ובי' יידיז ליה לבעל החנות המעות: ב) ד"ה שהא כמגיל ובי' ומסמיעין אותו להצילו מן העורבין: ג) ד"ה וא"ר יוחנן ובי' ומלאיירי בה ר' יוחנן: ד) תוס' ד"ה מעות ובי' בחורה אסור אפילו לשא. כ"ב פי ו'אכ"ל דהמעות עמלן אסורים משום קנס: ה) בא"ד אלא בנמלא סס. כ"ב פי' שגל הך גסל אלא שנמלא גסל אף קודם היכר כגון שדר סס:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תורה' ללמוד תורה כי אכל בשאלמות דר' אשא. כ"ב יע"ש פי' אמור דף גז ע"א ג"ה גרס ובי' ובשאלת גסלם אית קיא דף גז ע"א ודו"ק היטב:

מוסף רש"י

המגשר פרסותיה. משר וחוקר פסוקת שני רגליה (לעיל יא.) מן הארכובבה ולמטה. אכל מן הארסות ולמעלה טריפס (שס.) ליריד. יומא דקואק (שס.) שוק הקבוצע לזיז חס של עובדי כוכבים (שרובין מ.) ולוקחין מהם בהמה עבדים ושפחות. מפני שמכניסין לקדושה (שס.) בתים ושדות וכרמים. מפני שממטען, אי נמי משום יטוב ארץ ישראל (שס.) ומעלה. השטר. בערכאות שלהן. לפני ישייתן לחמוס ואע"פ שהוא תשנית לזן ואיכא למחש' דלמא חלי ומדוי אפילו הכי שרי (שס.) שהוא כמצייל מידם. שגל יחזור העב"ס ויערער על המכירה (שס.) או: לקיימן בחמימתן, דינן דהשקא הוא דמשקח לזיז וליומא אחרייז לא, שרי (שס.) און מוקדישין, שז דבר, שסמם הקדש לבדק הניח ואין להן תקנה (יומא טו.) ואין מחרימין. קסבר סמם חרמין לבדק הניח ופלוגתא היא במסכת ערכין (שס.) דמרס היו קדש הקדש, דכתיב כל מרס קדש קדשים וגו' (בבורות ג.). תיעקר. דלא לזיז מתי כלי ליד תקלה (שס.) דלין לנו עה להקריב וארץ לשויה עד שיומם ואזי זיז ליד תקלה דגיה ועבודה או שחטו בזה מלא (שס.).

מהנה לא כ"ש. והא מהנה הוא שהמנונין שבתוכן סוחרי מעות של כומרים הן (א) אי נמי הוא יידיז ליה לבעל א) המעות מסחורתו שעושה שם ומטיא להו הגאה אכל שאינ מעטורות לאז דכומרים הן: **נהנה.** מן הריח של עשבים או של

מן הארכובה ולמעט. אכל עיקור

שמתרץ צו אסור לעשות כן בידים

בזהמה ואע"פ שהיא אסורה בזהנאה:

וכותב. שטרות: **ומעלה בערכאות**

שלהן. מקום גדוליהן ושופטיהן ומעלה

שטרותוי לפניהם לחמוס ואף על פי

שכצוד ומפארת היא להס ואיכא

למימר דאזיל ומודה: **שהוא כמגיל**

מידם. שמתוך כך יהיו לו עדים

ומסמיעין ו) להגיל מן העורבין: **ביום**

הפרס. שדה שנחרש צה קצר

וחשו חכמים עד מלאה אמות דלדלה

מתרשה את כתימי העממות ושמא

יעבור על עמם כשעורה ויסיטנו:

לזיון. לחוזה לארץ וארץ העמים

מטמא מדרבנן כבית הפרס: **ואמר**

רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. ומדאיירי

א) ר' יוחנן ש"מ שמיעא ליה לר' יוחנן

הך מתני' ולוקחין מהן בזהמה פליגא

אדרכי נתן: **דשקלי מיניה מיכסא.**

סוף הלוואה ונמלא מהנה: **ואם**

סוסיאם העקר. ביהושע כתיב. אלמא

מותר לדמות כזך: **ואין מחרימין.**

קסבר סמם חרמים לבדק הניח

דפלוגתא היא [בערכין] (דף כח.): וכיון

דהשקא ליכא בית המקדש אחי צבו

לידי תקלה דמתהני מהקדש ומעילה^א:

נעל

הקברות סלקא דעתך טומאה דאורייתא היא אלא אלא בית הפרס דרבנן ו'ומטמא ללמוד תורה ולישא אשה א"ר יהודה אימתי בזמן שאין מוצא ללמוד אבל בזמן שמוצא ללמוד אינו מטמא רבי יוסי ואמר ו'אפילו בזמן שמוצא ללמוד יטמא לפי שאין אדם זוכה ללמוד מכל א"ר יוסי מעשה ביוסף הכהן שהלך אחר רבו לצידן ללמוד תורה ואמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי אלמא פליגי אמר לך רבי יוחנן לעולם לא פליגי ולא קשיא ^בכאן בלוקח מן התגר דשקלי מיכסא מיניה כאן בלוקח מבעל הבית דלא שקלי מיכסא מיניה אמר מר בהמה תיעקר והא איכא צער בעלי חיים אמר אביי אמר רחמנא יאת סוסיאם תעקר אמר מר ואיזוהי עיקור מגשר פרסותיה מן הארכובה ולמטה ורמינהי ^גאין מקדישין ואין מחרימין ואין מעריבין בזה"ז ואם הקדיש והחרים והעריר בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו

דהלך ודאי דמי עבודת כוכבים בידו דאי גלימא זצין הכא הוה מוצין ליה אכל הכא לא מיירי ^ה) אלא בנמלא שם וקנס דקנסינן ליה משום דנשא ונתן ביום איד עבודת כוכבים ולהכי אין לאסור המעות אלא לדידיה דעצד אסורא ואפילו לרבי יוחנן דלמא נשא ונתן אסור מיהו ישא וליתן עמו שרי ולא חיישינן שמא ישא ויתן בלאותן המעות דכולי האי לא קנסו: **מגשר פרסותיה מן הארכובה ולמטה.** פירש הקוגטרס דעיקור של טרפה אסור ולא נהיאר כדפרישית לעיל (דף יא. ד"ה עיקור) גבי עוקרין על המלכים אלא הי"ק דיו בכך ויכול להיות שמוותרת בזהנא ואע"ג דמעות ופירות וכל אינך אסורין בזהנא מ"מ גבי בזהמה יכול להיות דסגי בקנסא דעיקור:

ללמוד תורה ולישא אשה. פירוש דעמו לחזור לא"י דליון אין דעמו לחזור אמר ככתובות פ"ב (דף קיא.) אחיו של זה נשא (אשה)

[עבודת כוכבים] ומת ברוך המקום שהרגו זה ירד אחריז לחוזה לארץ ודוקא בזהך מלות שהן חשודות ללמוד תורה שגדול

תלמוד תורה שמציא לידי מעשה ואשה נמי דכתיב (ישעיה מה) לא תהו בראה אכל לשאר מלות לא ויכתי משמע פ"ד דמגילה (דף סו.)

אכל א] בשאלמות דרב אחא ^ה) מפורש הך דקילי וכ"ש לשאר מלות שהם חשודות: **אמר אביי אמר קרא את סוסיאם תעקר.** הקשה

הר"ר אלחנן (וא"ת) למ"ד (שבת קכח.): ^זכער בעלי חיים דאורייתא מאי רחאי מיימי מיהושע דלמא שאני התם דעל פי הדבור הוה אכל הכא בקנס

רבנן אין כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה וי"ל דודאי שיש כח צידם לעקור היכא דנראה טעם קנא לעקור כדמוכה פרק האשה

רבה (יבמות דף פט.): גבי משילין האשה על פי עד אחד (וע"י מוס' ב"מ גז: ד"ה מדברי תוס') לעיל יא. ד"ה עוקרין: **אין מקדישין בזמן**

הזה. וטעמא משום דלא לייתי לידי תקלה ומהאי טעמא בטלי מעשר בזהמה בזמן הזה כדאיחא פ"ב דבכורות (דף נג. ושם) והקשה ר"ת

מהא דלמרינן פרק במה ^ח) (אשה) (שבת דף נד: ושם) תריסר אלפי עיגלי הוה מעשר ר"א צן עזריה מעדרו כל שחא ור"א לאחר חורבן

הוה כשבא לכלל מלות דהא צן י"ח שנה בלצד היה כשמינוהו נשיא ומינוהו תחת ר"ג ולכל הפחות ר"ג היה נשיא שמי שנים קודם לר"א

מדקאמר אשתקד ברה"י לעריה ורבנן יוחנן צן זכאי שהיה נשיא קודם ר"ג משכח נשיאותו עד לאחר חורבן כדתנן (ר"ה דף טו.): משחברצ בית

המקדש התקין רבנן יוחנן צן זכאי א"כ לא היה יכול ר"א להיות צר מזהו עד לאחר חורבן ונצרך לומר כי אפוטורפוס היה לו שהיה מעשר

לבדק הניח ואיפה כוון דלמ"ד סמם חרמין לכהנים איכא למיחש לתקלה שיכול ליתנו לכהנים מיד כדלמרינן בערכין (דף טו.) אמר עולא אי

הואי התם הואי היציגא כולהו לכהנים: **ואם הקדיש והחרים והעריר בהמה תיעקר.** תימה דלמרינן בערכין סוף פרק המקדש שדהו

(דף טו. ושם) ההוא גברא דלחרימיניהו לנכסיה אחא לקמיה דרב יהודה אמר ליה שקול ד' זוזי ושדי בזהרא ולשמרו לך אלמא אית להו

תקנה ופירש ר"ת דשאני התם דמקרקעי היא שהן קיימות לעולם ואין יכולין לנלותם אי לא עבדו צהו רבנן תקנה אחי לידי תקלה

לעולם ויכול להיות שאף למטלטלין עלתה התקנה לפי שהוקדשו ביחד עם הקרקעות [ועיין תוספות יומא דף סו. ד"ה פירות ותוספות

ערכין דף טט. ד"ה שקול ותוספות בכורות דף גג. ד"ה ואין]:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יג. אבב' מהנה שרי. וא"ת לקמן פרק כל הללמים (דף מז:) גבי מי

שהיה כותלו סמוך לעבודת כוכבים ונפל אסור לבנותו ופירך והא קא שציק רווחא לעבודת כוכבים^א ומאי פירכא הא אמרינן הכא דמהנה מותר וי"ל דהתם איכא הגאה יתירא וגראה כנותן מקום לעבודת כוכבים ור"ת פירש דודאי

כל מהנה אסור לצד מהכא מפני

שיש בלאותה הגאה בזיון לעבודת

כוכבים שפורע המכס לפי שאינו

מחשיז העבודת כוכבים כל כך ששים

העטרה בראשו^ב: **ק"ו** נהנה אסור

מהנה **לא ב"ש.** כמז רצינו ברוך

דלאותו יריד שהכומרים של עבודת

כוכבים לוקמים צו מכס מן המכר

מיד אס אותו מכס הוא לבנין עבודת

כוכבים והעווד כוכבים מפרש קח

בסכום כך וכך ועוד פשוט לבנין

עבודת כוכבים אסור דמהנה אסור

כר' יוחנן ואף אס לא הזכיר לו לבנין

עבודת כוכבים אלא אחר שפירש לו

הסכום אמר לו ועוד פשוט נראה

דאסור כי מה שלא הזכיר לבנין

עבודת כוכבים מפני ישראל הוא

מניח וממ"מ אס לא היה מפני הצנין

היה נותן לו בסכום הראשון ונמלא

הפשוט יואל מכיס הישראל לבנין

עבודת כוכבים והר"ר משה מקוילי

כמז בספרו כי אס אמר סתמא

ועוד פשוט יכול להיות דמותר דשמא

יתננו לעניי עובדי כוכבים:

יניח נמצא נהנה. פ"ה יניח העטרה

בראשו ונמלא נהנה מן הריח

ואע"פ שמניחין לו את המכס ויהנה

אינו נקרא נהנה מעבודת כוכבים כיון

שהמעות שלו: **מגשר פרסותיה מכלי מחבתות**

ויורכיבם אים המלה. לכאורה משמע

דהני מעות אינם אסורים אלא מטעם

אכל אינם אסורים מטעם חשש דמי

עבודת כוכבים ותימה דלקמן (דף לג.)

גבי ישראל ההולך ליריד משמע

דמעות הנמלאות בידו אינם אסורין

מטעם קנסא דמשא ומתן אלא מטעם

דלמרי' עבודת כוכבים זצין כך הקשה

הר"ר אלחנן ומירך ר"י דהתם ה"ק

(י' בחורה אסור אפי' לישא וליתן עמו

משום חשש דמי עבודת כוכבים כיון

משום חשש דמי עבודת כוכבים ליה משום

דנשא ונתן ביום איד עבודת כוכבים ולהכי אין לאסור המעות אלא לדידיה דעצד אסורא ואפילו לרבי יוחנן דלמא נשא ונתן אסור מיהו

ישא וליתן עמו שרי ולא חיישינן שמא ישא ויתן בלאותן המעות דכולי האי לא קנסו: **מגשר פרסותיה מן הארכובה ולמטה.** פירש הקוגטרס דעיקור של טרפה אסור ולא נהיאר כדפרישית לעיל (דף יא. ד"ה עיקור) גבי עוקרין על המלכים אלא הי"ק דיו בכך ויכול להיות שמוותרת בזהנא ואע"ג דמעות ופירות וכל אינך אסורין בזהנא מ"מ גבי בזהמה יכול להיות דסגי בקנסא דעיקור:

ללמוד תורה ולישא אשה. פירוש דעמו לחזור לא"י דליון אין דעמו לחזור אמר ככתובות פ"ב (דף קיא.) אחיו של זה נשא (אשה)

[עבודת כוכבים] ומת ברוך המקום שהרגו זה ירד אחריז לחוזה לארץ ודוקא בזהך מלות שהן חשודות ללמוד תורה שגדול

תלמוד תורה שמציא לידי מעשה ואשה נמי דכתיב (ישעיה מה) לא תהו בראה אכל לשאר מלות לא ויכתי משמע פ"ד דמגילה (דף סו.)

אכל א] בשאלמות דרב אחא ^ה) מפורש הך דקילי וכ"ש לשאר מלות שהם חשודות: **אמר אביי אמר קרא את סוסיאם תעקר.** הקשה

הר"ר אלחנן (וא"ת) למ"ד (שבת קכח.): ^זכער בעלי חיים דאורייתא מאי רחאי מיימי מיהושע דלמא שאני התם דעל פי הדבור הוה אכל הכא בקנס

רבנן אין כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה וי"ל דודאי שיש כח צידם לעקור היכא דנראה טעם קנא לעקור כדמוכה פרק האשה

רבה (יבמות דף פט.): גבי משילין האשה על פי עד אחד (וע"י מוס' ב"מ ג"מ גז: ד"ה מדברי תוס') לעיל יא. ד"ה עוקרין: **אין מקדישין בזמן**

הזה. וטעמא משום דלא לייתי לידי תקלה ומהאי טעמא בטלי מעשר בזהמה בזמן הזה כדאיחא פ"ב דבכורות (דף נג. ושם) והקשה ר"ת

מהא דלמרינן פרק במה ^ח) (אשה) (שבת דף נד: ושם) תריסר אלפי עיגלי הוה מעשר ר"א צן עזריה מעדרו כל שחא ור"א לאחר חורבן

הוה כשבא לכלל מלות דהא צן י"ח שנה בלצד היה כשמינוהו נשיא ומינוהו תחת ר"ג ולכל הפחות ר"ג היה נשיא שמי שנים קודם לר"א

מדקאמר אשתקד ברה"י לעריה ורבנן יוחנן צן זכאי שהיה נשיא קודם ר"ג משכח נשיאותו עד לאחר חורבן כדתנן (ר"ה דף טו.): משחברצ בית

המקדש התקין רבנן יוחנן צן זכאי א"כ לא היה יכול ר"א להיות צר מזהו עד לאחר חורבן ונצרך לומר כי אפוטורפוס היה לו שהיה מעשר

לבדק הניח ואיפה כוון דלמ"ד סמם חרמין לכהנים איכא למיחש לתקלה שיכול ליתנו לכהנים מיד כדלמרינן בערכין (דף טו.) אמר עולא אי

הואי התם הואי היציגא כולהו לכהנים: **ואם הקדיש והחרים והעריר בהמה תיעקר.** תימה דלמרינן בערכין סוף פרק המקדש שדהו

(דף טו. ושם) ההוא גברא דלחרימיניהו לנכסיה אחא לקמיה דרב יהודה אמר ליה שקול ד' זוזי ושדי בזהרא ולשמרו לך אלמא אית להו

תקנה ופירש ר"ת דשאני התם דמקרקעי היא שהן קיימות לעולם ואין יכולין לנלותם אי לא עבדו צהו רבנן תקנה אחי לידי תקלה

לעולם ויכול להיות שאף למטלטלין עלתה התקנה לפי שהוקדשו ביחד עם הקרקעות [ועיין תוספות יומא דף סו. ד"ה פירות ותוספות

ערכין דף טט. ד"ה שקול ותוספות בכורות דף גג. ד"ה ואין]:

חיים ופרקי' שאני הכא דרחמנא [אמר] (דכתיב) את סוסיאם תעקר. איזוהי עיקור מגשר פרסותיה מן הארכובה

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

חיים ופרקי' שאני הכא דרחמנא [אמר] (דכתיב) את סוסיאם תעקר. איזוהי עיקור מגשר פרסותיה מן הארכובה

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

א) נראה דחסר כאן וי"ל והא דקמי דלוקחין מהן בזהמה בלוקח מבעה"צ דלא שקלי מטיה מכסא דלמא מהני לעבודת כוכבים.

י